

Pwyllgor Cyllid – 27 Mehefin 2018

PARATOADAU AR GYFER DISODLI CYLLID YR UE YNG NGHYMRU

Cyflwyniad

1. Mae'r papur hwn yn rhoi trosolwg o sefyllfa Llywodraeth Cymru a'r paratoadau cynnar i ddisodli cyllid yr UE yng Nghymru ar ôl Brexit. Mae ymchwiliad y Pwyllgor yn amserol, wrth i ni barhau i ddatblygu a chyhoeddi syniadau a chynigion ar sut y gallai cyllid amgen gael ei fuddsoddi yng Nghymru gyda'r sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector yng Nghymru. Dyma'r amser i ystyried ein hopsiynau gyda rhanddeiliaid yng Nghymru er gwaetha'r cryn ansicrwydd ynghylch cyd-destun ariannol a deddfwriaethol unrhyw drefniadau cyllido yn y dyfodol.
2. Roedd *Diogelu Dyfodol Cymru* (Ionawr 2017) yn nodi'r £680 miliwn y flwyddyn o gyllid yr UE sy'n dod i Gymru. Mae'n cynnwys:
  - Dros £370 miliwn y flwyddyn ar gyfer cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd, yn cynnwys:
    - £295 miliwn y flwyddyn o Gronfeydd Strwythurol (Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewropeaidd a Chronfa Gymdeithasol Ewrop)
    - £80 miliwn y flwyddyn ar gyfer Cynllun Datblygu Gwledig (Cronfa Amaethyddol Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig)¹
    - £2 miliwn y flwyddyn o'r gronfa pysgodfeydd (Cronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop)
  - £274 miliwn y flwyddyn mewn cymorthdaliadau uniongyrchol o dan y PAC (taliadau Colofn 1)²
  - £7.3 miliwn y flwyddyn o raglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd, yn cynnwys y rhaglen Cymru-Iwerddon
  - £23 miliwn y flwyddyn o raglenni cystadleuol yr UE sy'n cael eu rheoli'n ganolog:
    - £18 miliwn y flwyddyn o Horizon 2020 ar gyfer ymchwil a datblygu
    - £4 miliwn y flwyddyn o Erasmus
    - £1 miliwn y flwyddyn o gronfeydd eraill, fel Ewrop Greadigol a LIFE
3. Ers hynny rydym ni wedi cyhoeddi cyfres o bapurau polisi Brexit cysylltiedig, yn cynnwys *Buddsoddi Rhanbarthol yng Nghymru ar ôl Brexit* (Rhagfyr 2017), a oedd yn canolbwyntio ar drefniadau olyniaeth ar gyfer cronfeydd strwythurol a

---

¹ Mae'r Rhaglen Datblygu Gwledig (neu Colofn 2) yn rhan o'r gyfres o gronfeydd PAC hefyd. Mae'n cynnwys cymysgedd o fuddsoddiadau amaeth-amgylcheddol (48%), economaidd-gymdeithasol (49%) a gweithgarwch arall (3%).

² Noder: Bydd rhannau o'r Rhaglen Datblygu Gwledig gyfredol yn cael eu cynnwys yn y trefniadau olyniaeth ar gyfer cyllid PAC yng Nghymru

buddsoddi Ewropeaidd³. Bydd papur polisi Brexit a fydd yn cael ei gyhoeddi cyn hir, *Brexit and our Land*, yn canolbwyntio ar y ffynhonnell bwysig arall o gronfeydd yr UE sy'n cael eu rheoli yng Nghymru o dan y PAC.

4. Rwy'n gweithio gyda chydweithwyr ar draws y Cabinet i sicrhau bod trefniadau olyniaeth yn asio gyda'i gilydd a gyda pholisi ehangach Llywodraeth Cymru, gyda chynlluniau i gyhoeddi papur pellach ar gyllid a threfniadau cyllido ar ôl Brexit, gan adeiladu ar y sefyllfaoedd a nodir yn Sicrhau Dyfodol Cymru, yn ddiweddarach eleni.

Disodli ffrydiau cyllido'r UE yng Nghymru

Cronfeydd yr UE a reolir yn ddomestig

5. Rydym ni wedi mynd ati'n gyson i nodi'n blaenoriaethau ar gyfer disodli cyllid yr UE yng Nghymru, gan bwysleisio'r angen i ddisodli cyllid yn llawn er mwyn gwireddu addewidion a wnaed wrth ymgyrchu at y refferendwm. Cafwyd datganiad i'r perwyl hwn gan y Prif Weinidog yn syth ar ôl canlyniad y refferendwm ac rydym wedi ailadrodd hyn ar lefel Gweinidogion a Swyddogion yn ein trafodaethau â llywodraeth y DU.
6. Rydym yn bendant na ddylai gadael yr UE olygu unrhyw ostyngiad yn y cyllid sydd ar gael i Gymru. Byddai unrhyw ostyngiad yn peryglu ein gallu i gefnogi'r gweithgareddau rydym yn eu hariannu ar hyn o bryd drwy raglenni'r UE, yn cynnwys y Cronfeydd Strwythurol, y Rhaglen Datblygu Gwledig, a'r taliadau uniongyrchol i ffermwyr o dan Golofn 1 y PAC. Rydym yn galw hefyd am ddisodli fformiwla Barnett â system newydd seiliedig ar reolau sy'n sicrhau bod adnoddau'n cael eu dyrannu ar sail angen cymharol yn y DU yn y dyfodol. Rwy'n gweithio'n agos gydag Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Amgylchedd, Cynllunio a Materion Gwledig, ac mae ei dystiolaeth i'r Pwyllgor hwn wedi rhoi rhagor o fanylion ar ddisodli cyllid gwledig ac amaethyddol yr UE.
7. Mae datblygu economaidd ac amaethyddiaeth yn feysydd sydd wedi'u datganoli i Gymru, ac rydym wedi cael sicrwydd y byddant yn cael eu parchu a'u cryfhau yn sgil Brexit. Mae Llywodraeth y DU wedi dweud droeon hefyd y bydd unrhyw benderfyniadau a wneir yng Nghymru ar hyn o bryd yn parhau yng Nghymru ac rydym wedi bod yn rheoli'r cyllid hwn am 20 mlynedd yn dilyn setliad ariannol ar gyfer y DU gyfan. Yn ogsytal, ychydig iawn o bwerau sydd gan Lywodraeth y DU i ariannu a chyflawni datblygu economaidd rhanbarthol yng Nghymru, heb ddeddfwriaeth bellach.
8. Felly disgwyliwn gael rheolaeth lawn dros gyfeiriad gweinyddol a strategol cronfeydd olynol fel y gallwn lunio trefniadau penodol i Gymru. Nid efelychu cronfeydd yr UE yng Nghymru yw'r nod, na disodli biwrocratiaeth yr UE gydag un y DU. Dyna pam i ni ymgysylltu â'n partneriaid ledled Cymru i ganfod cyfleoedd i wneud pethau'n wahanol yn ogystal â dysgu o'r hyn sy'n gweithio'n ymarferol.

9. O un cyfnod cyllido i'r llall rydym ni wedi gorfod rheoli setliadau cyllido ansicr o ganlyniad i drafodaethau estynedig am gyllideb yr UE a newid fformiwlâu cyllido. Fel gyda phroses yr UE mae'r gwaith dadansoddi a pharatoi yn bwysig ac yn lled debyg beth bynnag fo'r setliad ariannol. Bydd ein gwaith datblygu gyda rhanddeiliaid (e.e. drwy 'gyd-gynhyrchu' ar gyfer buddsoddi rhanbarthol) yn sicrhau bod ystod o senarios cyllido'n cael eu hystyried wrth i'r gwaith hwnnw fynd rhagddo.
10. Mae'r dull gweithredu hwn wedi'i gymeradwyo mewn nifer o ymchwiliadau gwahanol a gynhaliwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru (y Cynulliad). Roedd adroddiad y Pwyllgor Materion Ewropeidd a Deddfwriaeth Ychwanegol ar ei Ymchwiliad i ddyfodol polisi rhanbarthol ym mis Mehefin 2017 yn galw am gyllid seiliedig ar anghenion amgen ar gyfer Cymru ar yr un lefel ag y byddem yn ei disgwyl pe baem yn rhan o'r UE ac roedd yn galw ar Lywodraeth Cymru i fynd ati'n awr i ddatblygu polisi cyllido rhanbarthol.

Rhaglen Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd

11. Mae Cymru'n cymryd rhan mewn nifer o raglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd hefyd, yn cynnwys y rhaglenni Cymru-Iwerddon y mae Llywodraeth Cymru'n eu gweinyddu ar hyn o bryd. Rydym wedi datgan yn glir ein bod ni'n cydnabod gwerth ychwanegol sylweddol yn y rhaglenni hyn, sy'n cynnig manteision lu o ran cydweithredu rhyngwladol, rhannu arfer gorau, a chyfleu Cymru agored a chydweithredol i'r byd. Mae Llywodraeth y DU wedi gadael y drws ar agor drwy sicrhau ein bod yn parhau i allu cael mynediad at y rhaglenni hyn, ond bydd angen i ni barhau i eirolï dros y gwerth a roddir ganddynt.
12. Rydym wedi cael cefnogaeth gref dros barhau i gymryd rhan yn y rhaglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd gan randdeiliaid yng Nghymru mewn ymateb i'n hymarfer ymgysylltu ar y papur polisi *Buddsoddiad Rhanbarthol yng Nghymru ar ôl Brexit*. Rydym yn parhau i rannu'r canfyddiadau hyn, a'r negeseuon clir tebyg o ymchwiliadau amrywiol bwyllograu'r Cynulliad, gyda Llywodraeth y DU i helpu i lunio'r achos o blaid cyfranogiad parhaus yn y rhaglenni hyn.
13. Cyhoeddodd y Comisiwn Ewropeaidd reoliadau drafft ar gyfer rhaglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd y dyfodol ar 29 Mai, ac rydym yn eu hadolygu'n fanwl i sicrhau bod cynigion yn parhau i fod yn addas i Gymru a bod mynediad priodol yn bosibl o hyd ar ôl i ni adael yr UE. Hefyd, cefais gyfarfod gyda Gweinidog Iwerddon dros Gyllid a Gwariant Cyhoeddus a Diwygio, Paschal Donohoe, ym mis Chwefror. Gyda'n gilydd, rydym wedi ymrwymo i ddiogelu'r berthynas rhwng y ddwy wlad ac wedi cytuno i gadw mewn cysylltiad agos i sicrhau ein bod yn manteisio ar bob cyfle i sicrhau cydweithrediad rhwng Cymru ac Iwerddon at y dyfodol.

Cronfeydd a reolir gan y Comisiwn Ewropeaidd

14. Mae yna ystod o gronfeydd yr UE a reolir yn ganolog y mae Cymru wedi cael mwy a mwy o lwyddiant yn cael mynediad atynt. Aethom ati i nodi blaenoriaethau cychwynnol ar gyfer y cronfeydd hynny lle byddem yn dymuno i'r DU sicrhau

mynediad parhaus atynt yn *Diogelu Dyfodol Cymru*. Mae'n ymddangos bod Llywodraeth y DU yn cytuno y dylai parhau i gael mynediad at olynydd Horizon 2020 (sef Horizon Europe, a gyda chynydd sylweddol mewn cyllid yn yr arfaeth) fod yn flaenoriaeth a byddwn yn gweithio gyda nhw i geisio dylanwadu ar ddatblygiad trefniadau olyniaeth a thelerau mynediad Llywodraeth y DU. Er enghraifft, gwnaethom gyflwyno a chyhoeddi papur safbwynt i ymateb i ymgynghoriad yr UE ar ddyfodol Horizon 2020 ym mis Mawrth eleni.

15. Rydym ni wedi dweud hefyd fod mynediad parhaus at gronfeydd eraill fel Erasmus+ ac Ewrop Greadigol yn flaenoriaethau i Gymru o hyd a pharhau mae trafodaethau ag adrannau perthnasol y DU i adeiladu achos o blaid cyfranogiad parhaus y DU ym mhob un o'r rhain.
16. Ar 2 Mai 2018 cyhoeddodd y Comisiwn Ewropeaidd gynnig drafft cychwynol ar gyfer Fframwaith Ariannol Aml-flynyddol 2021-2021. Mae cynigion fesul sector ar gyfer pob un o'r cronfeydd sy'n dod o dan y fframwaith yn cael eu cyhoeddi'n awr hefyd. Rydym ni'n gweithio ar draws y Llywodraethau ar hyn o bryd i ddadansoddi'r rhain a nodi unrhyw newidiadau a allai effeithio ar ein sefyllfa yn y trafodaethau neu ddatgelu cyfleoedd newydd.
17. Yn dilyn adborth gan randdeiliaid rydym ni'n blaenoriaethu'r rhaglenni'r UE a reolir yn ganolog sy'n cynnig gwerth ychwanegol clir ar lefel yr UE, megis cynnwys cydweithredu rhyngwladol, meithrin perthnasoedd, a hyrwyddo Cymru'n fyd-eang. Mae mynediad at y rhaglenni hyn yn dibynnu ar y berthynas a negodir gan Lywodraeth y DU at y dyfodol a pharodrwydd i gyfrannu cyllid at gyllideb yr UE am gael cymryd rhan. Bydd trefniadau gweinyddol yn parhau'n debyg i drefniadau cyfredol, er y bydd sefydliadau o Gymru yn cymryd rhan ar sail wahanol (e.e. fel 'trydydd gwlad').
18. Er mai cyfranogiad parhaus yn rhaglenni'r UE yw ein dewis cyntaf ar gyfer y cronfeydd hynny lle mae'r gwerth mwyaf yn cael ei ychwanegu ar lefel yr UE, rydym y barod i drafod ble gallai cynllun amgen DU gyfan fod yn addas (e.e. os na ellir sicrhau mynediad at yr UE).

Banc Buddsoddi Ewrop (EIB)

19. Yn ein Papur Gwyn, *Diogelu Dyfodol Cymru*, rydym wedi nodi hefyd y dylai'r DU barhau i fod yn bartner tanysgrifio i'r Banc. Mae'r Banc yn cynnig buddiannau uniongyrchol i'n heconomi yn ogystal â gwella ein capasiti economaidd mewn mannau eraill, gan felly hybu'r amgylchedd masnachu byd-eang a gefnogwn. Mae manteision ychwanegol i Gymru a'r DU o gael mynediad at arbenigedd masnachol sylweddol yn y Banc. Mae prosiect Metro De Cymru, er enghraifft, wedi elwa ar arbenigedd masnachol y Banc yn llywio'r broses gaffael, ac yn yr un modd mae buddsoddiadau blaenorol yng Nghymru wedi elwa ar arbenigedd ac arfer gorau'r Banc.
20. Yn ôl adrodd cam 1 yr UE-DU, mae yna bosibilrwydd o drefniant parhaus rhwng y DU a'r Banc. Ysgrifennais at y Canghellor ym mis Rhagfyr i bwysleisio unwaith yn rhagor ein bod ni'n gweld budd mewn cael perthynas â'r Banc sy'n elwa'r ddwy

ochr. Rwyf wedi cael sicrwydd y bydd opsiynau ar gyfer y berthynas honno'n cael sylw yn ystod cam nesaf y trafodaethau Brexit.

Buddsoddi Rhanbarthol: gweinyddu yn y dyfodol

21. O ran disodli Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd yng Nghymru rydym wedi nodi cynigion cychwynnol yn ein papur polisi *Buddsoddi Rhanbarthol yng Nghymru ar ôl Brexit*. Yna cynhaliwyd nifer o weithgareddau ymgysylltu yn cynnwys digwyddiad yn y Gogledd gydag Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Amgylchedd, Cynllunio a Materion Gwledig a'r un y mynychais i yn y De.

22. Roedd yr egwyddorion yn y papur hwnnw'n adlewyrchu: trafodaethau gydag amrywiaeth o bartneriaid ynghylch yr hyn sy'n gweithio a ddim yn gweithio yn y trefniadau cyfredol; canfyddiadau'r Ymchwiliad Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol i ddyfodol polisi rhanbarthol; a'r trafodaethau i ni eu cynnal gyda'r OECD am arfer gorau rhyngwladol ym maes polisi rhanbarthol.

23. Nid ydym yn ceisio efelychu rhaglenni'r UE yng Nghymru ac mae'r prif gyfleoedd rydym wedi'u nodi i wneud pethau'n wahanol yn cynnwys:

- Y gallu i integreiddio trefniadau olyniaeth â buddsoddiadau a pholisïau ehangach Llywodraeth Cymru, ac yn arbennig eu llunio i gyd-fynd â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r trefniadau i ddatganoli cyfrifoldeb am ddatblygu economaidd i'r rhanbarthau fel y nodir yn y Cynllun Gweithredu ar yr Economi;
- Integreiddio cronfeydd lluosog a dileu cyfyngiadau daearyddol artiffisial fel nad oes rhaid i fuddsoddiadau mewn pobl, busnesau ac ardaloedd gwledig gael eu gwahanu'n artiffisial na chael eu cyfyngu'n ddaearyddol;
- Dirprwyo rhagor o weithgarwch cynllunio a phenderfyniadau priodol i ranbarthau ac ardaloedd lleol, wedi'i ategu gan feithrin gallu, a Llywodraeth Cymru a phartneriaethau rhanbarthol i fod yn gyd-gyfrifol am strategaethau;
- Symleiddio trefniadau a safoni dulliau gweithredu ar draws Llywodraeth Cymru, fel dull rheoli grantiau cyffredin yn seiliedig ar y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau;
- Datblygu dull monitro a gwerthuso mwy cadarn sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau yn hytrach na mewnbynnau, sy'n cynnwys amcanion llesiant, cymdeithasol ac amgylcheddol ochr yn ochr â rhai economaidd, ac sy'n annog arloesedd.

24. Mae yna nifer o feysydd lle mae'r dulliau gweithredu cyfredol yn arbennig o werthfawr, er bod bob amser cyfleoedd i wella. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Barnwyd bod gwaith partneriaeth ac ymgysylltu yn gryfder allweddol o gymharu â pholisi domestig ac y gellid ei wella drwy ganolbwyntio ar 'gyd-gynhyrchu' mewn trefniadau olyniaeth;

- Croesawyd rhaglenni hirdymor aml-flynyddol hefyd i roi sicrwydd i fuddsoddwyr ac annog buddsoddiadau mwy cynhyrchiol;
- Ystyriwyd mynediad agored a thryloyw at gyllid gyda rheolau a phrosesau clir yn fantais er mwyn osgoi cyfleu'r syniad o 'gipio' cyllid.

25. Rydym wedi cael 41 ymateb i'n cwestiynu ymgysylltu manwl, 83 ymateb arall i arolwg ar-lein, ac mae swyddogion wedi cynnal dau ddigwyddiad gyda rhanddeiliaid ac wedi cymryd rhan mewn 14 cyfarfod a digwyddiad a gynhaliwyd gan randdeiliaid allweddol yn cynnwys CGGC, CLILC a CBI Cymru.

26. Rydym wedi comisiynu dadansoddiad annibynnol o'r ymatebion hynny i sicrhau nad oes rhagfarn ddiarwybod yn ein dehongliad. Byddwn yn cyhoeddi'r adroddiad hwn cyn toriad yr haf ac yn ystyried y canfyddiadau gyda'n partneriaid dros yr haf.

Mark Drakeford AC
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid
Mehefin 2018